

obediencia, facit ex debito. Ergo Christus debitor mortis fuit; & sic non fuit mors ejus Deo gratissimam debitum enim dimittit de gratitudine actus.

3. Præterea. Si Pater tradidit Filium, ergo voluit eum mori. Sed hoc etiam voluerunt Judæi. Ergo conformaverunt voluntatem suam voluntati divinæ, & ita non peccaverunt.

4. Præterea. Philosophus dicit in VI. Ethic. cap. x. quod pervenire ad bonum finem per mala media, est mali consiliatoris. Sed consilium divinum est optimum. Ergo si ex consilio voluntatis Patris Christus esset mortuus, non esset hoc consilium expletum mediis malis actibus Judæorum; quod tamen falsum est. Ergo Pater Filium ad passionem non tradidit.

Sed contra. Rom. VIII. 32. Proprio Filio suo non pepercit, &c.

Præterea. Omnis pœna est à Deo. Sed passio Christi quædam pœna fuit. Ergo fuit à Deo.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod passio Christi non fuerit bona. Quia secundum Boetium, (a) cujus generatio est bona, corruptio est mala. Sed generatio Christi fuit optima. Ergo passio mortis ipsius fuit pessima.

2. Præterea. Omne injustum est malum. Sed Christus injuste passus est: I. Petr. II. 23. Tradebat autem judicanti se injuste. Ergo illa passio Christi fuit mala.

3. Præterea. Sicut eadem materia non potest esse in naturalibus sub contrariis formis, ita unus actus in moralibus non potest esse bonus & malus. Sed opus Judæorum, ut dicitur in litera, fuit passio Christi. Ergo cum opus Judæorum fuerit malum, passio Christi non potest dici bona.

Sed contra. Nihil est Deo acceptum nisi bonum. Sed mors Christi fuit Deo acceptissima: quia ipse tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis: Ephes. v. 2. Ergo passio Christi fuit bona.

Præterea. Omne quod est ex charitate, est bonum. Sed Christus ex maxima charitate fuit mortuus, & passus. Ergo passio sua fuit optima.

SOLUTIO I.

Respondet dicendum ad primam quæstionem, quod in passione Christi fuit tria considerare. Unum ex parte patientis, quia scilicet voluntarie passus est ex charitate. Aliud autem ex parte occidentium, qui ex iniqua voluntate eum occiderunt. Tertium est ex parte ipsorum pro quibus passus est, scilicet effectus salutis in toto humano genere. Et secundum hoc tripliciter Deus Pater, immo tota Trinitas eum tradidit. Uno modo, præordinando passionem ejus ad salutem humani generis. Secundo, Christo homini voluntatem dando, & charitatem, ex qua pati voluit. Tertio, dando potestatem, & non cohibendo voluntatem occidentium, sicut dicitur Joan. XIII. 1. Non haberes in me potestatem, (1) nisi data tibi fuisset desuper.

Ad primum ergo dicendum, quod Deus Pater non tradidit Christum in mortem, quasi cogendo ipsum.

(1) Vulgata: nisi tibi datum esset desuper. (2) Al. in patientia.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Colligitur æquivalenter tum ex Lib. I. de Topicis Aristotelis cap. XII. prope finem, tum ex Lib. III. cap. IV. ante medium.

sum mori, sed dando ei voluntatem bonam, quam mori vellet: & ideo non sequitur quod fuerit aliqua crudelitas in Deo.

Ad secundum dicendum, quod Christus non fuit debitor mortis ex necessitate, sed ex charitate ad homines, quia hominis salutem voluit, & ex charitate ad Deum, quia ejus voluntatem implere voluit, sicut dixit Matth. XXVI. 39. Non sicut ego volo, sed sicut tu: & hoc debitum non diminuit aliquid de gratitudine actus.

Ad tertium dicendum, quod conformitas voluntatis humanæ ad divinam, non est simpliciter in volendo quod Deus vult, sed in volendo eodem modo, id est ex charitate, sicut Deus vult, vel ad eundem finem; vel in volendo id quod Deus vult nos velle: & hoc modo Judæi voluntatem suam divinam non conformaverunt: quia Christum ex nequitia occiderunt ad impediendam salutem, quam ex ejus prædicatione sequi videbant.

Ad quartum dicendum, quod facere aliquid malum propter bonum finem consequendum, est mali consiliatoris; sed uti malitia aliorum, quam ipse non facit, ad bonum finem, hoc est summæ sapientiæ.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod iudicium absolutum est de re, quando consideratur ipsa, secundum quod est actu in rerum natura existens; & hoc est quando consideratur eum omnibus circumstantiis quæ sunt in ipsa. Sed quando consideratur res secundum aliquid quod in re est sine consideratione aliorum, illud iudicium non est de re simpliciter, sed secundum quid. Si igitur consideretur passio, secundum quod est in patiente cum omnibus quæ circumstant, scilicet charitate Christi, & efficacia ipsius, sic est dicenda simpliciter bona. Si autem consideretur secundum quod est passio tantum, scilicet in quantum admittit vitam, nihil aliud considerandum; sic est malum in genere mali nature; unde dicenda est bona simpliciter, & mala secundum quid.

Ad primum ergo dicendum, quod passio Christi, in quantum est corruptionis inductiva, sic est mala; & hoc est considerare ipsam secundum quid: sed in quantum est passio voluntatis, & ad humanam salutem ordinata, sic est optima.

Ad secundum dicendum, quod injuste illata est ex parte occidentium, sed ex parte ipsius patientis ex justissima voluntate procedit.

Ad tertium dicendum, quod opus operans Judæorum est malum simpliciter; sed passio, quæ est opus operatum, est quidem simpliciter bona, secundum quod est (2) in patiente; quamvis possit dici mala secundum quid, secundum quod est in actione illorum sicut in causa; & secundum quod est corruptiva nature: & ita non est ponere contraria circa idem.

EXPOSITIO TEXTUS.

Quia sic iustitia superatus est diabolus, non potentia.

Contra. Iustitia Dei non potest esse sine potentia, nec è converso. Dicendum, quod intelligitur est non potentia tantum. Sed si etiam potentia tantum diabolus superasset, adhuc esset iustus.

Edictio Nizolii in patientes.

Ex Edit. P. NICOL. (c) Non malo (1).

ritia ex parte Dei liberantis, quamvis non esset ex parte nostra.

Peccantem peccati auctor illico invasit. Contra. Magis peccavit diabolus quam homo. Ergo magis debuit ipse invadi quam homo. Dicendum, quod ambos invasit sententia iudicis secundum culpæ modum; sed hominem invasit & peccati auctor: tum quia homo illi se subdidit, tum quia homo ex ordine naturæ sub

Angelis erat: unde etiam homini ad exercitium datur.

Prædestinatis tantum effecit salutem. Contra. Aliqui etiam non prædestinati gratiam accipiunt. Dicendum, quod loquitur de salute finali, per quam homo ab omni malo liberatur.

Hic distinguendum est: quia potest intelligi de opere operante, & sic malum operati sunt; vel (3) de opere operato, & sic bonum operati sunt.

DISTINCTIO XXI.

Si in Christo divisio in morte fuit anima, vel carnis à Verbo.

Post prædicta considerandum est, utrum in morte à verbo sit separata anima, vel caro. Quidam putaverunt tunc carnem sicut ab anima ita à Divinitate in morte fuisse divisam. Si enim, inquit, anima media, Divinitas carnem sibi univit, sicut superius, dist. II. præactum est; ergo quando divisa est caro ab anima, divisa est etiam à Divinitate: quia non potuit ab anima seungi, per quam Verbo erat unita, quin à Verbo divideretur. Fuit autem divisa in morte ab anima; alioquin vera mors ibi non fuisset: quia, ut ait Augustinus, in Psal. XLVII. concion. II. mors quam timent homines, separatio est animæ à carne; mors autem quam non timent, separatio est animæ à Deo. Utraque vero diaboli suasionibus homini propinata est. Si ergo in Christo homine vera mors fuit, divisa est ibi anima, ac per hoc Divinitas à carne. Huic suæ probabilitati addunt auctoritatis testimonium. Ambrosius enim, super Luc. cap. XXIII. ibi: „Pater in manus tuas &c.“ tractans de Christi derelictione, qui in cruce voce magna clamans dixit, Matth. XXVII. 46. „Deus, Deus meus, quare me dereliquisti?“ ait: Clamat homo separatione Divinitatis moriturus. Nam cum Divinitas mortis libera sit, utique ibi mors esse non poterat, nisi vita discederet, quia vita Divinitas est. „Hic videtur tradi, quod Divinitas separata sit in morte ab homine; quæ nisi discessisset, homo ille mori non posset: quod illi ad carnem referunt, quam dicunt à Deo separatam. Quibus respondemus, illam separationem sic esse accipiendam, sicut intelligitur derelictio, quæ illis verbis significatur: „Ut quid me dereliquisti?“ Quomodo igitur erat derelictus à Patre, cum in cruce se derelictum clamabat? Non recesserat Deus ab homine, ita quod esset soluta unio Dei & hominis: alioquin fuit quoddam tempus quando Christus adhuc vivus homo erat, & non Deus: quia adhuc vivus se derelictum clamabat, non derelinquendum. Si ergo illa derelictio, unionis intelligatur solutio; ante facta fuit solutio Dei & hominis quam Christus mortuus esset. Sed quis hoc dicat? Fateamur igitur, Deum quodammodo illum hominem in morte deseruisse: quia potestati persequendum eum exposuit ad tempus; non suam potentiam exercendo illum defendit, ut non moreretur. Separavit se Divinitas, quia subtraxit protectionem; sed non solvit unionem. Separavit se foris, ut non adesset ad defensionem; sed non intus defuit ad unionem. Si non ibi cohibuisset potentiam, sed exercuisset; non moreretur Christus. Mortuus est Christus Divinitate recedente, id est effectum potentia in defendendo non exhibente. Hic est hircus apopompæus, qui, altero hircu immolato, in solitudinem mittebatur, ut legitur in Levitico, cap. XVI. Hirci enim duo, humanitas, & Divinitas Christi intelliguntur. Humanitate igitur immolata, Divinitas in solitudinem abiit, id est in celum. Unde Eyschius super Levit. (a) cap. XVI. „In solitudinem, id est in celum, tempore passionis Divinitas abiisse dicitur, non locum mutans, sed quodammodo virtutem cohibens, ut possent impij consummare passionem. Abiit ergo, id est virtutem cohibuit, & portavit iniquitates nostras, non ut haberet, sed ut consumeret. Deus enim ignis consumens est.“ Ex his satis ostenditur, præmissa verba Ambrosii sic esse accipienda, ut prædiximus.

Aliam inducunt auctoritatem.

Aliis quoque auctoritatibus innituntur qui asserunt Divinitatem in morte recessisse ab homine secundum carnem. Ait enim Athanasius, (b) Lib. VI. de beatitud. Filii Dei, Maledictus qui totum hominem, quem assumpsit Dei Filius, denuo assumptum, vel liberatum tertia die à mortuis resurrexisse non confitetur. Fiat, fiat. Si, inquit, denuo assumptus est homo in resurrectione, quem assumpserat in incarnatione; deposuit ergo eum in morte. Separata ergo fuit Divinitas in morte ab humanitate. Quibus respondemus, quod si his verbis assumptio talis intelligatur quæ sit secundum unionem; non carnem tantum, sed totum hominem, id est animam, & carnem, denuo sibi univit in resurrectione: quia non simpliciter hominem assumptum dicit. Totum igitur hominem in morte deposuit, id est animam, & carnem; sed quis, nisi hostis veritatis, dicat animam à Verbo depositam? Et tamen nisi hoc fateantur, quod totus homo sit assumptus, non pro eis facit illa auctoritas, quæ totum dicit assumptum. Sciendum est igitur, Athanasium id

In III. Sent. Tom. III.

(3) Al. additur dicendum.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Quod subjungitur ex Eyschio, vel Isychio, prout varie scriptum invenitur, habet ex illo Glossa super eundem locum, non eadem serie tamen, sed prioribus posteriora præmittendo.

(b) Ex Lib. VI. ad Theophilum, qui de beatitudine Filii Dei inscribitur, prius indicabatur ad marginem; sed inter multas maledictiones ibi contra varios hæreticos commemoratas, hæc non erat in exemplari quod ad manum est ex officina Commeliana; nec satis potest Athanasio convenire, ut verba ipsa nude jacent; etsi non malo sensu in sequentibus explicentur, ut quia partes in resurrectione reunite sunt ad invicem, hinc totum ipsum sub ea ratione qua totum est, quasi rursus assumptum videatur.

dixisse contra illorum perfidia in qui resurrectionem Christi negabant, putantes in morte detineri qui solus inter mortuos liber est. Ideo illum maledicit qui non confiteretur totum hominem denuo assumptum resurrectione vere secundum hominem vixisse, sicut ante mortem. Nam in morte separata est anima à carne, unde vere dicitur Christus mortuus; sed neutrum separatam est à Verbo Dei.

Astruit, carnem à Verbo in morte separatam non esse.

Sicut Augustinus super Joann. tract. XLVII. docet, tractans illud verbum: „Ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam à me; sed pono eam à meipso. Potestatem habeo ponendi eam, & iterum sumendi eam.“ „Hic animam dicit emissam. A quo emissam? A seipsa non est, emissam, quia seipsam non posuit; nec verbum animam posuit, vel carnem. Caro enim animam posuit, sed potestate in se manentis Deitatis.“ Potentia ergo Deitatis anima divisa est à carne, sed neutrum à Verbo Dei: Unde Augustinus (c) Lib. I. de Fid. cap. v. „Verbum, ex quo suscepit hominem, idest carnem, & animam, nunquam deposuit animam, ut esset anima à Verbo separata; sed caro posuit animam quando expiravit, qua redeunte surrexit. Mors ergo ad tempus carnem, & animam separavit; sed neutrum à Verbo Dei. Caro igitur ponit, & sumit animam non potestate sua, sed potestate inhabitantis carnis Deitatis.“ Hic evidenter traditur, nec animam, nec carnem à Verbo Dei in morte divisam, ut aliquo modo soluta fuerit unio. Unde Augustinus contra Felicianum: (d) „Absit ut sic Christus senserit mortem, ut, quantum in se est, vita vitam perdidit. Si enim hoc ita esset, vitæ fons aruisset. Sensit igitur mortem participatione humani affectus, quam sponte suscepit; non naturæ suæ perdidit potentiam, per quam cuncta vivificat. Sic in sepulchro carnem suam commoriendo non deseruit, sicut in utero Virginis connascendo formavit. (e) Mortuus est ergo non discedente vita, sicut passus est non pereunte potentia. Nemo tollit animam ejus ab eo qui potestatem habet ponendi, & sumendi.“ Ecce & hic habes, Christum non deseruisse carnem in morte, & vitam non discessisse à mortuo; & quod sponte tradidit spiritum, non alius extorsit. Unde Ambrosius, de dom. incarn. sacram. cap. v. „Emitit Christus spiritum, & tamen quasi arbiter (2) eruendi, suspendendique corporis emitit spiritum, non amisit. Pendebat in cruce, & omnia commovebat. Sed unde emitit? Ex carne. Quo emitit? Ad Patrem.“

Qua ratione dicitur Christus mortuus, & passus.

Recedente vero anima, mortua est caro Christi. Et quia caro mortua est, mortuus est Christus. Sicut enim mortuus dicitur Deus, quando mortuus est homo; ita mortuus dicitur homo, quando mortua est caro. Separatio animæ, mors carnis fuit. Propter carnem ergo unitam Verbo, quæ mortua est, dicitur Deus mortuus; & propter carnem, & animam, quæ utraque dolorem sensit, dicitur Deus passus, cum Divinitas omnis doloris expers existeret. Unde Augustinus (super Psal. cxxx. ibi: „Sicut ablactatus est“) „Verbum caro factum est, ut per carnem panis cœlestis ad infantes transiret; & secundum hoc, ipsum Verbum crucifixum est, sed non est mutatum in hominem: homo in illo mutatus est, ut melior fieret quam erat. Per id ergo quod homo erat, mortuus est Deus; & per id quod Deus erat, homo excitatus est, & resurrexit. Quidquid passus est homo, non potest dici non passus Deus, quia Deus erat homo. (3) Quomodo potes dicere te non esse passum injuriam, si vestis tua conscindatur, quamvis vestis tua non sis tu? Multo magis ergo quidquid patitur caro unita Verbo, debebat dici pati Deus; licet Verbum nec mori, nec corrumpi, nec mutari potuerit: sed quidquid horum passus est, in carne passus est.“ De hoc etiam Ambrosius in III. Lib. de Spiritu Sancto, Lib. de dom. incarn. sacram. cap. v. ait: „Quod Verbi caro patiebatur manens in carne, Verbum in se pro corporis assumptione referebat, ut pati diceretur, quia caro patiebatur; sicut scriptum est, Christo in carne passo.“ Hic docetur qua ratione Deus, vel Dei Filius passus, vel mortuus dicitur: non quia mortem senserit, in quantum Deus est; sed quia caro ei unita mortua est; secundum quam rationem dicit Augustinus (f) serm. 111. de Trin. in cœna Domini. „Si quis dixerit, atque crediderit Filium Dei, Deum passum, anathema sit.“ Cujus dicti causam ex qua intelligentia sumenda est aperiens, in eodem subdit: „Si quis dixerit, quod dolorem in passione sentiebat Filius Dei Deus, & non caro tantum cum anima quam sibi acceperat; anathema sit.“ Sane igitur dici potest, quod mortuus est Deus, & non mortuus; passus est Dei Filius, & non passus; passa est tertia persona, & non passa; crucifixum est Verbum, & non crucifixum; secundum alteram naturam passus est, secundum alteram impassibilis. Unde Ambrosius, loc. cit. „Generalis est ista fides, quia Christus est Dei Filius, & natus ex Virgine, quem quasi gigantum Propheta describit, Psalm. xviii. eo quod biformis, geminæque naturæ unus fit, consors Divinitatis, & corporis.“ Idem ergo patiebatur, & non patiebatur; movebatur, & non movebatur; sepeliebatur, & non sepeliebatur; resurgebat, & non resurgebat; resurgebat, secundum carnem, quæ mortua fuerat, non secundum Verbum, quod apud Deum semper manebat.

DIVISIO TEXTUS.

Postquam determinavit Magister de his quæ Christus cum humana natura assumpsit, scilicet gratia, & scientia, & defectibus; & de his quæ per humanam naturam operatus est, scilicet de meritis; hic determinat de morte quam in humana natura sustulit.

(2) Nicolai: exuendi, suscipiendique corporis. (3) Augustini textus, ut notat Nicolai, quomodo non potest, cum puncto affirmationis.

Ex EDIT. P. NICOLAI. (c) Ut refertur in Glossa super eundem locum, contrahendo quæ ipse ibi habet.

(d) Sive Lib. de unitate Trinitatis ad Optatum contra Felicianum illum Arianum edito, ut cap. xlv. videre est, ubi plenius hæc habet. (e) Paulo infra. (f) In sermone de fide recta: estque serm. 111. feria quinta Cœnæ Domini, non prius, de Trinitate.

mit. Dividitur autem hæc pars in duas. Primo determinat ea quæ ad mortem Christi pertinent; secundo ea quæ ad mortem Christi consequuntur, dist. xxii. ibi: *Hic queritur, utrum in illo triduo mortis Christus fuerit homo.* Prima dividitur in duas. Primo inquit, utrum mors fuerit in Christo secundum separationem Deitatis à carne; secundo, supposito quod non, ostenditur qua ratione Christus dicitur mortuus, ibi: *Recedente vero anima, mortua est Christi caro.* Circa primum duo facit. Primo movet quæstionem; secundo determinat eam, ibi: *Quidam putaverunt tunc carnem sicut ab anima, ita à Divinitate in morte fuisse divisam.* Et circa hoc duo facit. Primo excludit errorem; secundo veritatem confirmat, ibi: *Sicut Augustinus super Joan. . . . ait.* Circa primum duo facit. Primo excludit probationem erroris sumptam ex ratione, & auctoritate Augustini; secundo probationem sumptam ex auctoritate Athanasii, ibi: *Alii quoque auctoritati innituntur.* Circa primum tria facit. Primo ponit rationem ipsorum; secundo auctoritatem quæ videtur pro eis facere, ibi: *Huic suæ probabilitati addunt auctoritatis testimonium: tertio solvit, ibi: Quibus respondemus.*

Alii quoque auctoritati innituntur. Hic tria facit. Primo ponit objectionem ex auctoritate Athanasii. Secundo ostendit quod illa auctoritas non facit pro eis, ibi: *Quibus respondemus.* Tertio auctoritatem Athanasii exponit, ibi: *Sciendum est igitur.*

QUÆSTIO I.

HIC est duplex quæstio. Prima de morte Christi. Secunda de resurrectione ejus.

Circa primum quærentur tria.

Primo. Utrum in morte Christi fuerit separata Deitas ab humanitate.

Secundo. Utrum corpus Christi fuerit dissolutum, vel incineratum.

Tertio. Utrum debeat simpliciter concedi quod Christus, vel Filius Dei sit mortuus.

ARTICULUS I.

Utrum in morte Christi Deitas à carne separata sit.

III. P. quæst. 1. art. 2. & 3.

1. AD primum sic proceditur. Videtur quod in morte Christi Deitas à carne separata sit. Remoto enim medio separantur extrema quæ per medium conjunguntur. Sed, sicut in II. dist. quæst. 11. art. 1. quæstiunc. 1. dictum est, Divinitas conjungebatur carni mediante anima. Ergo separata anima à carne, separatur etiam Divinitas.

2. Præterea. Sicut in II. dist. quæst. 1. art. 3. quæstiunc. 2. dictum est, corpus insensibile non est assumptibile. Sed separata anima, caro remanet quoddam corpus insensibile. Ergo non potuit remanere Deitati unita, cum nihil possit esse unitum quod non est assumptibile.

3. Præterea. Nulla res est mortua quæ habet in se vitam. Sed si Deitas in morte à carne separata non fuisset, habuisset in se vitam, quæ etiam est fons indeficiens vitæ. Ergo mortua non fuisset.

4. Præterea. Unio humanæ naturæ ad divinam

(1) Nicolai: *dirimi, nec morte disjungi.* (2) Forte in nobis evenit: vel in nos devenit. Ex EDIT. P. NICOLAI. (a) Serm. xvii. de passione Domini. (b) Ex Augustino super Psal. xlviii. ad illa verba: *Mors depascet eos*, ut in textu videre est.

est per gratiam. Sed corpus non est capax gratiæ, nisi mediante anima. Ergo corpus, separata anima, non potest remanere Deitati unitum.

Sed contra. Filius dicitur jacuisse in sepulchro: alias de hoc non esset fides, quæ habet objectum veritatem increatam. Sed hoc non dicitur, nisi quia corpus in sepulchro fuit. Ergo Deitas à corpore separata non fuit.

Præterea. Leo Papa (a) dicit: *Tanta fuit unio Dei, & hominis, ut nec supplicio posset (1) diminui, nec morte distingui.* Sed supplicium pati, & mori corporis est. Ergo corpus in morte à Divinitate non est separatam.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod Deitas sit separata ab anima. Utraque enim mors, ut dicitur in littera, (b) scilicet qua separatur corpus ab anima, & qua separatur anima à Deo, diaboli suasu homini propinata est. Sed Christus in se accepit mortem, qua separatur corpus ab anima, ut à nobis excluderet quod suasu dæmonis (2) in nobis devenit. Ergo simpliciter debuit pati mortem, quæ est separatio animæ à Deitate.

2. Præterea. Quicumque deponit aliquid, illud à se separat. Sed Filius Dei. dicit de seipso Joann. x. 10. *Ego pono animam meam.* Ergo eam à se separavit.

3. Præterea. Sicut sup. dist. v. quæst. 1. art. 1. quæstiunc. 3. dictum est, uniens est unitum, sicut ratione unionis Deus est homo. Si igitur anima esset Deo unita post mortem, posset dici, quod Deus esset anima.

4. Præterea. Ratione unionis Dei ad hominem est communicatio idiomatum, ut dicit Damascenus. Sed animæ idiomata non dicuntur de Filio Dei: non enim potest dici, quod Filius Dei sit forma corporis. Ergo non remanet post mortem anima Verbo unita.

5. Præterea. Si esset Verbum unitum animæ, & corpori, cum illa sint ad invicem divisa, essent duæ uniones Verbi ad illa duo. Sed ante mortem erat tantum una unio. Ergo aliqua unio facta est de novo in morte Christi; quod est inconveniens.

6. Præterea. Anima & corpus separata fuerunt duo quædam. Si ergo Verbum utrique unitum remansit, videtur quod fuerunt duo, vel tria Christus in morte: quia uniens est unitum.

Sed contra. Major est conjunctio animæ ad Deum per unionem in persona quam quæ est per fructificationem. Sed anima Deo conjuncta per fructificationem, nunquam ab ipso separatur. Ergo multo minus conjuncta ei per unionem in persona.

Præterea. Filius Dei dicitur descendisse ad inferos. Sed hoc non convenit sibi nisi ratione animæ. Ergo Filius Dei post mortem habuit animam sibi unitam.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod corpus Christi in morte non fuit separatam à Deitate: cujus ratio ex tribus accipi potest. Primo ex parte Dei: quia cum sit immutabilis, ei quod perfecte sibi conjunctum est, incommutabilitatem præstat, ut scilicet immutabiliter ei adhareat. Secundo

(1) Nicolai: *dirimi, nec morte disjungi.* (2) Forte in nobis evenit: vel in nos devenit. Ex EDIT. P. NICOLAI. (a) Serm. xvii. de passione Domini. (b) Ex Augustino super Psal. xlviii. ad illa verba: *Mors depascet eos*, ut in textu videre est.